

Nr 608.

Av herr **Adolfsson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 306, angående bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 306 till årets riksdag begäras vissa anslag för hjälpverksamhet åt sådana utlandssvenskar, som under senaste tiden anlant till vårt land, varvid i hjälpverksamheten skola inkluderas även svenskfödda kvinnor, vilka förlorat sitt svenska medborgarskap, samt dessas minderåriga barn. Departementschefen förordar att hjälpverksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med de förslag, som framlagts av utlandssvenskarnas förening, dock med undantaget att ersättning för de förluster utlandssvenskarna vållats av krigsförhållandena i princip icke bör utgå. Hjälpverksamheten avses bedrivas av utlandssvenskarnas förening i samarbete med vissa statliga myndigheter.

Det är givetvis behjärtansvärt och sakligt motiverat, att tillräcklig hjälp bringas sådana, som ansett sig nödsakade att fly till vårt land, och givetvis även, att hjälp till självhjälp beredes dem, som icke anse sig kunna återvända till det land, där de tidigare vistats, förutsatt att det icke gäller krigsförbrytare eller sådana som på ena eller andra sättet understött dylika.

Utlandssvenskarnas förening utgår i sin skrivelse till regeringen ifrån att ett annat mottagningsförfarande bör tillämpas gentemot de hjälpbehövande av svensk härkomst, som sökt sig hit, än gentemot flyktingar och hjälpbehövande i allmänhet. Utgångspunkten för denna ståndpunkt är bl. a. att många av de hit anlända utlandssvenskarna tidigare varit ekonomiskt väl-situerade och därför skulle känna det förödmjukande att i vanlig ordning omhändertas av de statliga flyktingmyndigheterna eller — i förekommande fall — behöva begära hjälp hos socialvårdens organ. En av anledningarna till föreningens ståndpunkt i detta avseende är vidare att — som det heter — »detta klientel av vederbörande nämnder i understödsfall erhåller högst samma belopp som de hemmasvenskar, vilka taga fattigvården i anspråk».

Den mentalitet, som genomsyrar skrivelsen från utlandssvenskarnas förening i bland annat nu nämnt avseende, föranleder ingen erinran från departementschefens sida, varför de i propositionen föreslagna åtgärderna innebära ett godkännande av densamma.

Propositionen bygger uppenbarligen på att den kategori hjälpbehövande det här gäller är av svensk härkomst och därför bör omhändertas på ett särskilt sätt, men innebörden i förslaget blir att dessa komma i social-

vårdsavseende i en gynnad ställning i förhållande till hemmavarande svenska medborgare.

De hjälpåtgärder i utlandssvenskarnas förenings regi, som departementschefen tillstyrker, äro följande:

- 1) Omhändertagande vid ankomsten och under den närmaste tiden här-
efter.
- 2) Fortsatt omhändertagande av sådana personer, som på grund av ålder,
arten av tidigare yrke, bristande kunskap i svenska språket eller av
annan anledning svårligen kunna erhålla anställning inom den när-
maste tiden efter återkomsten.
- 3) Varaktigt omhändertagande av sådana personer, som på grund av
ålder eller sjukdom äro oförmögna till arbete eller hava sin arbets-
förmåga så nedsatt att de ej äro i stånd att själva försörja sig.
- 4) Lån till dem, som lämpligast kunna vinna sin utkomst genom att starta
egen rörelse i sitt gamla yrke.

Mot hjälpåtgärder ha undertecknade givetvis intet att invända, försåvitt
behoven från fall till fall undersökas och bärkraftig motivering ur moraliska
och materiella synpunkter kan förebringas. Men vi finna det vara ur såväl
psykologiska som sakliga synpunkter omotiverat och dessutom icke ratio-
nellt, att hjälpverksamheten skall i detta fall ha en speciell form och be-
drivas utanför den vanliga statliga flyktinghjälpen, utanför socialvårdens
verksamhet och av en privat förening, som visserligen har en av Kungl.
Maj:t utsedd ordförande men som själv inte ekonomiskt bidrar till hjälp-
verksamhetens finansiering.

Synpunkter som nära ansluta sig till ovan anförda ha i remissyttrande
avgivits av såväl statens arbetsmarknadskommission som av statskontoret,
vilket sistnämnda anför bl. a. följande:

»Därest utlandssvenskar på grund av ålder eller sjukdom icke själva
kunna sörja för sitt uppehälle, torde de liksom övriga medborgare i mot-
svarande belägenhet böra omhändertagas av de socialvårdande myndig-
heterna.»

Att skapa en betryggande socialvård åt alla i Sverige befintliga önsk-
värda personer, som äro i behov av hjälp, och att utforma flyktinghjälpen
på humanast möjliga sätt anse vi vara en självklar uppgift, men vi vända
oss emot att gränser uppdragas mellan olika kategorier flyktingar och
hjälpbehövande, varigenom även ett rationellt genomförande av hjälpen
förhindras. De personer, som äro att betrakta som flyktingar, böra be-
handlas som sådana, innebärande att deras hjälpbehov prövas av de stat-
liga flyktingmyndigheterna, medan socialvårdsfallen bland de kategorier
propositionen nr 306 avser böra på samma sätt som i fråga om hemma-
varande svenska medborgare komma under socialvårdsorganens ansvar.

Med stöd av det anförda föreslås,

att riksdagen måtte besluta, att hjälpen till de kategorier hjälpbehövande, som proposition nr 306 avser, ges under samma former som gälla för andra hjälpbehövande och flyktingar och således helt handhaves av de statliga flyktingmyndigheterna respektive de socialvårdande myndigheterna, och

att avslå Kungl. Maj:ts proposition i den mån denna avser organiserandet av särskild hjälpverksamhet här i landet för dessa hjälpbehövande och anslagsäskandena i anslutning härtill.

Stockholm den 29 maj 1945.

Gunnar Adolfsson.

O. F. Persson.

Set Persson.
